

QUÆSTIO CLXXIII.

De modo prophetica cognitionis...

Deinde considerandum est de modo prophetica cognitionis...

Primo, utrum Prophetæ videant ipsam Dei essentiam...

Secundo, utrum revelatio prophetica fiat per influentiam aliquarum specierum...

Tertio, utrum prophetica revelatio semper sit cum alienatione à sensibus...

Quarto, utrum prophetia semper sit cum cognitione eorum quæ prophetantur...

ARTICULUS I.

Utrum Prophetæ videant ipsam Dei essentiam...

Sup. quæst. CLXXI. art. 2. corp. & art. 4. corp.

ad 8. & ver. quæst. XII. art. 6.

Ps. I. & ver. quæst. XII. art. 6.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod Prophetæ ipsam Dei essentiam videant...

Præterea, Augustinus dicit in IX. de Trinit. (cap. vii. in princ.) quod in illa æterna veritate...

Præterea, Futura contingentia præcognoscuntur à Prophetis secundum immobilem veritatem...

Respondedo dicendum, quod prophetia importat cognitionem divinam ut procul existentem...

non vident ut à remotis, sed magis quasi ex propinquo...

Fuerunt autem quidam qui cognitionem prophetieam à cognitione beatorum distinguere volentes...

Unde Dionysius dicit in iv. cap. caeli Hierar. (cir. med.) de visionibus prophetis loquens...

Ad primum ergo dicendum, quod prophetæ dicuntur inspicere in libro præsentia Dei...

Ad secundum dicendum, quod in prima veritate dicitur homo videre propriam formam...

Ad tertium dicendum, quod ex hoc ipso quod in Deo futura contingentia sunt secundum immobilem veritatem...

ARTICULUS II.

Utrum in prophetica revelatione imprimantur divinitus creati Prophetæ novæ rerum species...

III. cont. cap. CLIV. & ver. quæst. XII. art. 7.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod in prophetica revelatione non imprimantur divinitus menti Prophetæ novæ rerum species...

Præterea, Sicut Augustinus dicit XII. super Gen. ad lit. (cap. ix.) visio imaginaria non facit prophetam...

Præterea, Per donum prophetiæ Spiritus Sanctus exhibet homini id quod est supra facultatem naturæ humanæ...

Sed contra est quod dicitur Osee xii. 10. Ego visiones multiplicavi (a) eis...

(a) In Vulgata dicitur eis. (b) Al. casus prophetiæ.

lacione imprimantur novæ species rerum, & non solum intelligibile lumen.

Respondedo dicendum, quod, sicut Augustinus dicit XII. super Genes. ad lit. (cap. ix. circ. princ.) cognitio prophetica maxime ad mentem pertinet...

Per donum autem prophetiæ confertur aliud humanæ menti supra id quod pertinet ad naturalem facultatem...

Horum autem duorum principalis est primum in prophetia: quia iudicium est completivum cognitionis...

Ad 8. & ver. quæst. XII. art. 6.

rie visa sunt, ut patet de Joseph, qui exposuit somnium Pharaonis. Sed, sicut Augustinus dicit XII. super Gen. ad lit. (cap. ix. in med.) *maxime Propheeta est qui utroque precehit, ut scilicet videat in spiritu corporalium rerum significativas similitudines, & eas vivacitate mentis intelligat.*

Representantur autem divinitus menti Prophetae quandoque quidem mediante sensu exterioris quadam formæ sensibiles; sicut Daniel vidit scripturam parietis; ut legitur Daniel. v. quandoque autem per formas imaginarias, sive omnino divinitus impressas, non per sensum acceptas (puta si alicui cæco nato imprimerentur in imaginatione colorum similitudines) vel etiam divinitus ordinatas ex his quæ à sensibus sunt acceptæ; sicut Hieremias vidit ollam succentam à facie Aquilonis, ut habetur Hierem. 1. sive etiam imprimendo species intelligibiles ipsi menti; sicut patet de his qui accipiunt scientiam, vel sapientiam insulam, sicut Salomon, & Apostoli. Lumen autem intelligibile quandoque quidem imprimitur menti humane divinitus ad iudicandum ea quæ ab aliis visa sunt; sicut dictum est (hic sup.) de Joseph, & sicut patet de Apostolis, quibus Dominus aperuit sensum, ut intelligerent Scripturas, ut dicitur Lucæ xxiv. 45. & ad hoc pertinet interpretatio sermonum; sive etiam ad dijudicandum secundum divinam veritatem ea quæ cursu naturali homo apprehendit; sive etiam ad dijudicandum veraciter, & efficaciter ea quæ agenda sunt, secundum illud Isaïæ lxxv. 14. *Spiritus Domini ductor ejus fuit.* Sic igitur patet quod prophetica revelatio quandoque quidem fit per solam lumen influentiam, quandoque autem per species de novo impressas, vel aliter ordinatas.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut dictum est (in corp. art.) quandoque in prophetica revelatione divinitus ordinantur species imaginariæ præceptæ à sensu, secundum congruentiam ad veritatem revelandam; & tunc conversatio præcedens aliquid operatur ad ipsas similitudines, non autem quando totaliter ab extrinseco imprimuntur.

Ad secundum dicendum, quod visio intellectualis non fit secundum aliquas similitudines corporales, & individuales, fit tamen secundum aliquam similitudinem intelligibilem. Unde Augustinus dicit IX. de Trin. (cap. xi. in princ.) *quod habet animus omnium speciei note similitudinem*; que quidem similitudo intelligibilis in revelatione prophetica quandoque immediate à Deo imprimitur; quandoque à formis imaginatis resultat secundum adiutorium prophetici luminis; quia ex eisdem formis imaginatis subtiliter conspiciuntur veritates secundum illustrationem altioris luminis.

(a) Al. casus prophetiæ.

Ad tertium dicendum, quod quascumque formas imaginatas naturali virtute homo potest formare, absolute hujusmodi formas considerando; non tamen ut fieri ordinatæ ad representandas intelligibiles veritates, quæ hominis intellectum excedunt; sed ad hoc necessarium est auxilium supernaturalis luminis.

ARTICULUS III. 826

Utrum visio prophetica semper fiat cum abstractione à sensibus.

Ver. quæst. xli. art. 9.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod visio prophetica semper fiat cum abstractione à sensibus. Dicitur enim Num. xli. 6. *Si quis fuerit inter vos Propheeta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum.* Sed, sicut Glossa dicit in principio Psalterii, *visio que est per somnia, & visiones, est per ea que videntur dici, vel fieri, quæ non dicuntur, vel sunt, et alienatio à sensibus.* Ergo prophetica semper fit cum alienatione à sensibus.

2. Præterea. Quando una virtus multum intenditur in operatione sua, alia potentia abstrahitur à suo actu; sicut illi qui vehementer intendunt ad aliquid audiendum, non percipiunt visu ea quæ coram ipsis sunt. Sed in visione prophetica est maxime intellectus elevatus, & intenditur in suo actu. Ergo videtur quod semper fiat cum abstractione à sensibus.

3. Præterea. Impossibile est idem simul ad oppositas partes converti. Sed in prophetica mens convertitur ad accipiendum à superiori. Ergo non potest simul converti ad sensibilia. Necessarium ergo videtur quod revelatio prophetica semper fiat cum abstractione à sensibus.

4. Sed contra est quod dicitur I. ad Cor. xiv. 32. *Spiritus Prophetarum Propheetae subiecti sunt.* Sed hoc esse non potest, si Propheeta non esset sui compos, à sensibus alienatus existens. Ergo videtur quod prophetica visio non fiat cum alienatione à sensibus.

Respondetur dicendum, quod, sicut dictum est (art. præc.) prophetica revelatio fit secundum quatuor, scilicet secundum influxum intelligibilis luminis, secundum immersionem intelligibilium specierum, secundum impressionem, vel ordinationem imaginabilium formarum, & secundum expressionem formarum sensibilibus. Manifestum est autem quod non fit abstractio à sensibus; quando aliquid representatur menti Propheetae per species

cieis sensibiles, sive ad hoc specialiter formatas divinitus, sicut rubus ostensus Moysi (Exod. xxxiii.) & scriptura ostensa Danieli (Dan. vi.) sive etiam per alias causas productas; ita tamen quod secundum divinam providentiam ad aliquid prophetice significandum ordinatur, sicut per arcam Noe significabatur Ecclesia.

Similiter etiam non est necesse ut fiat alienatio à sensibus exterioribus per hoc quod mens Propheeta illustratur intelligibili lumine, aut formatur intelligibilibus speciebus: quia in nobis perfectum iudicium intellectus habetur per conversionem ad sensibilia, quæ sunt prima nostre cognitionis principia, ut in I. habitum est (quæst. lxxxv. art. 7.)

Sed quando fit revelatio prophetica secundum formas imaginarias, necesse est fieri abstractionem à sensibus, ut talis apparatus phantasmatum non referatur ad ea quæ exteriori sentiuntur.

Sed abstractio à sensibus quandoque fit perfecte, ut scilicet nihil homo sensibus percipiat; quandoque autem imperfecte, ut scilicet aliquid percipiat sensibus, non tamen plene discernat ea que exteriori percipit, ab his quæ imaginabiliter videt. Unde Augustinus dicit XII. super Gen. ad litter. (cap. xli. ante med.) *sic videtur, que in spiritu sunt, imagines corporum, quænammodum corpora (a) ipsa per corpus; ita ut simul carnatur homo aliqui profectus oculis, & absens aliis spiritu, tamquam oculis.*

Talis tamen alienatio à sensibus non fit in Prophetis cum aliqua inordinatione nature (sicut in arreptilibus, vel in furiosis) sed per aliquam causam ordinatam, vel naturalem, sicut per somnium, vel spiritualem, sicut per contemplationis vehementiam, sicut de Petro legitur Act. x. quod cum oraret in cenaculo factus est in excessu mentis; vel virtute divinam rapiente, secundum illud Ezech. 1. 3. *Facta est super eum manus Domini.*

Ad primum ergo dicendum, quod auctoritas illa loquitur de Prophetis quibus imprimebantur, vel ordinabantur imaginariæ formæ vel in dormiendo, quod significatur per somnium, vel in vigilando, quod significatur per visionem.

Ad secundum dicendum, quod quando mens intenditur in suo actu circa absentiam, quæ sunt à sensibus remota, tunc propter vehementiam intentionis sequitur alienatio à sensibus; sed quando mens intenditur in suo actu circa dispositionem, vel iudicium sensibilem, non oportet quod à sensibus abstrahatur.

Ad tertium dicendum, quod motus men-

(a) Ita committere. In cod. Alagni. & edit. Rom. desit ipsa.

tis prophetice non est secundum virtutem prophetiam, sed secundum virtutem superioris influxus. Et ideo quando ex superiori influxu mens Propheeta inclinatur ad iudicandum, vel disponendum aliquid circa sensibilia, non fit alienatio à sensibus, sed solum quando elevatur mens ad contemplandum aliqua sublimiora.

Ad quartum dicendum, quod spiritus Prophetarum dicuntur esse subiecti Prophetis quantum ad propheticam enuntiationem, de qua ibi Apostolus loquitur, quia scilicet ex proprio sensu loquuntur ea quæ videntur, non mente perturbata, sicut arreptilibus (ut dixerunt Priscilla, & Montanus;) sed in ipsa prophetica revelatione potius ipsi subjiciuntur spiritui prophetie, id est dono prophetico.

ARTICULUS IV. 827

Utrum Propheeta semper cognoscant ea quæ prophetant.

Hier. xi. lect. 7.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod Propheeta semper cognoscant ea quæ prophetant. Quia, ut Augustinus dicit XII. super Genes. ad lit. (cap. ix. in princ.) *quibus signa per aliquas rerum corporalium similitudines demonstrantur in spiritu, nisi accessisset mentis officium, ut etiam intelligerentur, nonnam erat prophetia.* Sed ea que intelliguntur, non possunt esse incognita. Ergo Propheeta non ignorat ea quæ prophetant.

2. Præterea. Majus est lumen prophetiæ quam lumen naturalis rationis. Sed quicumque que lumine naturali habet scientiam, non ignorat ea quæ scit. Ergo quicumque lumine prophetico aliqua enuntiat, non potest ea ignorare.

3. Præterea. Propheeta ordinatur ad hominum illuminationem: unde dicitur II. Pet. 1. 19. *habemus propheticum sermonem, cui bene facilius attendentes, quasi lucerne lucenti in caliginoso loco.* Sed nihil potest alios illuminare, nisi in se sit illuminatus. Ergo videtur quod Propheeta prius illuminetur ad cognoscendum ea quæ aliis enuntiat.

Sed contra est quod dicitur Joan. xi. 51. *Hec autem à semetipso (Caiphas) non dixit; sed cum esset Pontifex anni illius, prophetavit, quod Jesus moriturus erat pro gente, &c.* Sed hoc Caiphas non cognovit. Ergo non omnis qui prophetat, cognoscit ea quæ prophetat.

Respondetur dicendum, quod in revelatione prophetica movetur mens Propheeta à Spiritu Sancto, sicut instrumentum deficiens respectu principalis agentis. Movetur autem

mens Propheta non solum ad aliquid apprehendendum, sed etiam ad aliquid loquendum, vel ad aliquid faciendum; & quandoque quidem ad omnia tria simul, quandoque autem ad duo horum; quandoque vero ad unum tantum. Et quodlibet horum contingit esse cum aliquo cognitionis defectu. Nam cum mens Prophetae movetur ad aliquid estimandum, vel apprehendendum, quandoque quidem inducitur ad hoc quod solum apprehendat rem illam; quandoque autem ulterius ad hoc quod cognoscat hæc sibi esse divinitus revelata.

Similiter etiam quandoque movetur mens Prophetae ad aliquid loquendum, ita quod intelligat id quod per hæc verba Spiritus Sanctus intendit, sicut David, qui dicebat II. Regum xxxiii. *2. Spiritus Domini locutus est per me.* Quandoque autem ille cuius mens movetur ad aliqua verba exprimenda, non intelligit quid Spiritus Sanctus per hæc verba intendat, sicut patet de Caipha, Joan. x.

Similiter etiam cum Spiritus Sanctus movere mentem alicuius ad aliquid faciendum, quandoque quidem intelligit quid hoc significet sicut patet de Hieremia; qui abscondit lumbare in Euphrate, ut habetur Hierem. xlii. quandoque vero non intelligit; sicut milites dividentes vestimenta Christi, non intelligebant quid hoc significaret. Cum ergo alicui cognoscit se moveri à Spiritu Sancto ad aliquid estimandum, vel significandum verbo, vel facto, hoc proprie ad prophetiam pertinet, cum autem movetur, sed non cognoscit, non est perfecta prophetia, sed quidam instinctus propheticus.

Sciendum tamen, quod quia mens Prophetae est instrumentum deficiens, ut dictum est (in corp. art.) etiam veri Prophetae non omnia cognoscunt que in eorum visis, aut verbis, aut etiam factis Spiritus Sanctus intendit.

Et per hoc patet responsio ad objecta. Nam primæ rationes loquuntur de veris Prophetis, quorum mens divinitus illustratur perfecte.

QUÆSTIO CLXXIV.

De divisione prophetiarum.

in sex articulos divisas.

Deinde considerandum est de divisione prophetiarum; & circa hoc queruntur sexi. Primo, de divisione prophetiarum in suas species.

Secundo, utrum sit altior prophetia quæ est sine imaginaria visione.

Tertio, de diversitate graduum prophetiarum.

Quarto, utrum Moyses fuerit excellentissimus Prophetarum.

Quinto, utrum alicuius comprehensor possit esse Propheta.

Sexto, utrum prophetia creverit per temporis processum.

ARTICULUS I. 828

Utrum convenienter dividatur prophetia in prophetiam prædestinationis Dei, præscientiam, & comminationis.

Ver. quæst. xlii. art. 10. & Matth. 1. prope finem.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod inconvenienter dividatur prophetia in Glossa (ord. sup. illud, *Ut adimpleatur quod, &c.*) super Matth. 1. *Ecce virgo in utero habebit;* ubi dicitur, quod „prophetia alia est ex prædestinatione Dei, quam necesse est omnibus modis evenire, ut sine nostro impetru arbitrio; ut hæc de qua hic agitur; alia est ex præscientia Dei, cui nostrum admiscetur arbitrium: alia est quæ comminationis, quæ fit ob signum divinæ animadversionis. Illud enim quod consequitur omnem prophetiam, non debet poni ut membrum dividens prophetiam. Sed omnis prophetia est secundum præscientiam divinam, quia Propheta legunt in libro præscientiæ, ut dicit Glossa Isa. xxxviii. (ord. sup. illud, *Disposui domui meæ.*) Ergo videtur quod non debeat poni una species prophetiarum quæ est secundum præscientiam.

2. Præterea. Sicuti aliquid prophetatur secundum comminationem: ita etiam secundum promissionem; & utraque variatur: dicitur enim Hierem. xviii. 7. *Repente loquar adversum gentem, & adversum regnum, ut eradican, & disperdam illud. Si fuerint tentum egerit gens illa à malo suo, agnam, & ego penitentiam; & hoc pertinet ad prophetiam comminationis: & postea subdit de prophetia promissionis: *Sobito loquar de gente, & regno, ut edificem, & plantem illud. Si fecerit malum in oculis meis, penitentiam agam super bono quod locutus sum ut facerem ei.* Ergo sicut ponitur prophetia comminationis, ita debet poni prophetia promissionis.*

3. Præterea. Isidorus dicit in Lib. VII. Ety. (cap. viii. declinando ad finem) prophetiarum genera sunt septem. Primum genus est extasis, quod est mentis excessus; sicut vidit Petrus vas submissum de celo cum variis animalibus. Secundum genus est visio; sicut apud Isaiam dicentem, *Vidi Dominum sedentem, &c.* Tertium genus est somnium; sicut Jacob scalam dormiens vidit. Quartum genus est *per nubem*; sicut ad Moysen loquebatur Deus. Quintum genus est *vox de caelis*; sicut ad Abra-

Abraham sonitū dicens: *Ne mittas manum in puerum.* Sextum genus accepta parabola; sicut apud Balaam. Septimum genus repletio Spiritus Sancti, sicut pene apud omnes Prophetas. Ponit etiam tria genera prophetiarum: unum secundum oculos corporis; alterum secundum spiritum imaginarium; tertium per intuitum mentis. Sed hæc non exprimuntur in prius dicta divisione. Ergo est insufficientis.

Sed contra est auctoritas Hieronymi, cuius dicitur esse Glossa (inducta in arg. 1.)

Respondeo dicendum, quod species habitum, & actum in moralibus distinguuntur secundum objecta. Objectum autem prophetiæ est id quod est in cognitione divina supra humanam facultatem existentis. Et ideo secundum horum differentiam prophetia distinguitur in diversas species, secundum prius dictam divisionem.

Dicitur autem supra (quæst. clxxi. art. 6. ad 2.) quod futurum est in divina cognitione dupliciter. Uno modo, prout est in sua causa: & sic accipitur prophetia comminationis, quæ non semper impletur; sed per eam præzannuntiat ordo causæ ad effectum, qui quandoque aliis supervenientibus impeditur.

Alio modo præcognoscit Deus aliqua in seipsis: vel ut scinda ab ipso; & horum est prophetia prædestinationis: quia secundum Damascenum (Lib. II. orth. fidei cap. xxx. circ. princ.) *Deus prædestinat ea que non sunt in nobis*: vel ut scinda per liberum arbitrium hominis; & sic est prophetia præscientiæ, quæ potest esse bonorum, & malorum: quod non contingit de prophetia prædestinationis, quæ est bonorum tantum.

Et quia prædestinatio sub præsentia comprehenditur, ideo in Glossa (Cassiodori sup. prolog. Hieronymi, & Glossa ord. sup. illud Matth. 1. *Ut adimpleatur quod, &c.*) in principio Pfalterii ponitur tantum duplex prophetiæ species; scilicet secundum præscientiam, & secundum comminationem.

Ad primum ergo dicendum, quod præscientia proprie dicitur præcognitio futurorum eventuum; prout in seipsis sunt; & secundum hoc ponitur species prophetiæ: prout autem dicitur respectu futurorum eventuum, sive secundum quod in seipsis sunt, sive secundum quod sunt in suis causis, communitur se habet ad omnem speciem prophetiarum.

Ad secundum dicendum, quod prophetia promissionis comprehenditur sub prophetia comminationis; quia eadem est ratio veritatis in utraque. Denominatur tamen magis à comminatione, quia Deus pronior est ad relaxandum penam quam ad subrahendum promissa beneficia.

Ad tertium dicendum, quod Isidorus distinguit prophetiam secundum modum prophetandi: qui quidem potest distingui vel secundum potentias cognoscitivas in homine; quæ sunt sensus; imaginatio; & intellectus; & sic sumitur triplex visio, quam ponit tam ipse, quam Augustinus XII. super Gen. ad lit. (cap. vi. & seq.) vel potest distingui secundum differentiam prophetici influxus: qui quidem quantum ad illustrationem intellectus significatur per repletionem Spiritus Sancti, quam septimo loco ponit. Quantum vero ad impressionem formarum imaginabilium ponit tria; scilicet *somnium*, quod ponit tertio loco; & *visionem*, quæ fit in vigilando respectu quorumcumque communium, quam ponit in secundo loco; & *extasim*, quæ fit per elevationem mentis in aliqua alicuius, quam ponit primo loco. Quantum vero ad sensibilia signa ponit tria: quia sensibile signum aut est aliqua res corporata exterius apparsens visui, sicut *nubes*, quam ponit quarto loco; aut est vox formata exterius ad auditum hominis delata, quam ponit quinto loco; aut est vox per hominem formata cum similitudine alicuius rei quod pertinet ad *parabolam*, quam ponit sexto loco.

ARTICULUS II. 829

Utrum excellentior sit prophetia quæ habet visionem intellectualem, & imaginariam, quam ea quæ habet visionem intellectualem tantum.

Inf. art. 3. corp. & III. P. quæst. xxx. art. 2. ad 1. & ver. quæst. xlii. art. 12.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod excellentior sit prophetia quæ habet visionem intellectualem, & imaginariam, quam ea quæ habet visionem intellectualem tantum. Dicit enim Augustinus XII. super Genesim ad lit. (cap. ix. in med.) & habetur in Glossa (ordin.) I. ad Cor. xvi. (super illud, *Spiritus autem loquitur mysteria*): *Alicuius est Prophetia qui verum que significantur, sola infra signa in spiritu per verum corporalium imaginem videt; magis est Prophetia, qui solo carum intellectu est præditus; sed maxime Prophetia est qui in utraque præcellit.* Hoc autem pertinet ad Prophetam qui simul habet intellectualem, & imaginariam visionem. Ergo humilioris prophetia est altior.

2. Præterea. Quanto virtus alicuius rei est major, tanto ad magis distantia se extendit. Sed lumen propheticum principaliter ad mentem pertinet, ut ex dictis patet: (quæst. præcæ art. 2.) Ergo perfectior videtur esse prophetia

quæ

quæ derivatur usque ad imaginationem, quam illa quæ existit in solo intellectu.

3. Præterea, Hieronymus in prol. Lib. Reg. (cir. med.) distinguit Prophetas contra Hagiographos. Omnes autem illi quos Prophetas nominat (puta Isaias, Hieremias, & alii hujusmodi) simul cum intellectuali visione imaginariam habuerunt; non autem illi qui dicuntur Hagiographi, sicut ex inspiratione Spiritus Sancti scribentes (sicut Job, David, Salomon, & hujusmodi.) Ergo videtur quod magis proprie dicuntur Prophetæ illi qui simul habent visionem imaginariam cum intellectuali, quam illi qui habent intellectua-lem tantum.

4. Præterea, Dionysius dicit: cap. ccl. Hierar. (parum ante med.) quod impossibile est nobis superlucere divinum radium, nisi varietate sacrorum circumvelatum. Sed prophetica revelatio fit per immisionem divini radii. Ergo videtur quod non possit esse absque phantasmatum velaminibus.

Sed contra est quod Glossa dicit in principio Pfalterii, quod ille modus prophetiæ dignior est exteris, quando scilicet ex sola Spiritus Sancti inspiratione, remoto omni exteriori adminiculo facti, vel dicti, vel visis, vel somni, prophetatur.

Respondendo dicendum, quod dignitas eorum quæ sunt ad finem, præcipue consideratur ex fine. Finis autem prophetiæ est manifestatio alicujus veritatis supra hominem existentis. Unde quanto hujusmodi manifestatio est potior, tanto prophetia est dignior. Manifestum est autem quod manifestatio divinæ veritatis quæ fit per nudam contemplationem ipsius veritatis, potior est quam illa quæ fit sub similitudine corporalium rerum: magis enim appropinquat ad visionem patrie, secundum quam in essentia Dei veritas conspicitur. Et inde est quod prophetia per quam aliqua supernaturalis veritas conspicitur secundum intellectualem visionem, est dignior quam illa in qua veritas supernaturalis manifestatur per similitudinem corporalium rerum, secundum imaginariam visionem.

Et ex hoc etiam ostenditur mens Prophetarum sublimior; sicut in doctrina humana auditor ostenditur esse melioris intellectus, qui veritatem intelligibilem à magistro nude prolatare capere potest, quam ille qui indiget sensibilibus exemplis ad hoc manuduci. Unde in commendationem prophetiæ David dicitur II. Reg. xxxi. 1. 3. *Mibi locutus est fortis Israel: & poltea subdit: Sicut lux aurora oriente Sole mane absque nubibus rutilat.*

Ad primum ergo dicendum, quod quando aliqua supernaturalis veritas revelanda est per similitudines corporales, tunc magis est Propheta qui utrumque habet, scilicet lumen

intellectuale, & imaginariam visionem, quam ille qui habet alterum tantum, quia perfectior est prophetia: & quantum ad hoc loquitur Augustinus. Sed illa prophetia in qua revelatur nude intelligibilis veritas, est omnibus potior.

Ad secundum dicendum, quod aliud est iudicium de his quæ propter se queruntur, & de his quæ queruntur propter aliud. In his enim quæ propter se queruntur, quanto virtus agentis ad plura, & remotiora se extendit, tanto potior est; sicut medicus reputatur melior qui plures potest, & magis à sanitate distantes sanare. In his autem quæ non queruntur nisi propter aliud, quanto agens potest ex paucioribus, & propinquioribus ad suum intentum pervenire, tanto videtur esse maioris virtutis; sicut magis laudatur medicus qui per pauciora, & leniora potest sanare infirmum. Visio autem imaginaria in cognitione prophetiæ non requiritur propter se, sed propter manifestationem intelligibilis veritatis. Et ideo tanto potior est prophetia, quanto minus ea indiget.

Ad tertium dicendum, quod nihil prohibet aliquid esse simpliciter melius, quod tamen minus proprie recipit alicujus prædicationem; sicut cognitio patrie est nobilior quam cognitio vis: quæ tamen magis proprie dicitur fides, propterea quod nomen fidei importat imperfectionem cognitionis. Similiter autem prophetia importat quandam obscuritatem, & remotionem ab intelligibili veritate: & ideo magis proprie dicuntur Prophetæ qui vident per imaginariam visionem; quamvis illa prophetia sit nobilior quæ est per intellectualem visionem; dummodo tamen sit eadem veritas utrobique revelata. Si vero lumen intellectualem alicuius divinitus infundatur, non ad cognoscendum aliqua supernaturalia, sed ad iudicandum secundum certitudinem veritatis divine ea quæ humana ratione cognosci possunt, sic talis prophetia intellectualis est infra illam quæ est cum imaginaria visione ducente in supernaturalem veritatem: eujusmodi prophetiam habuerunt omnes illi qui numerantur in ordine Prophetarum; qui etiam ex hoc specialiter dicuntur Prophetæ, quia propheticum officio fungebantur. Unde ex persona Domini loquebantur, dicentes ad populum: *Hec dicit Dominus*: quod non faciebant illi qui hagiographa conscripserunt; quorum plures loquebantur frequentius de his quæ humana ratione cognosci possunt, non quasi ex persona Dei, sed ex persona propria, cum adiutorio tamen divini luminis.

Ad quartum dicendum, quod illustratio divini radii in vita præsentis non fit sine velaminibus phantasmatum, qualescumque quia connaturale est homini secundum sta-

statum præsentis vitæ ut non intelligat sine phantasmate. Quandoque tamen sufficiunt phantasmata quæ communi aliquo modo à sensibus abstrahuntur; nec exigitur aliqua visio imaginaria divinitus procurata: & sic dicitur revelatio prophetica fieri sine imaginaria visione.

ARTICULUS III. 830

Utrum gradus prophetiæ possint distingui secundum visionem imaginariam.

I. P. quæst. xii. art. 11. ad 1. & IV. dist. xlix. quæst. 11. art. 7. ad 2. & ver. quæst. xii. art. 13. per tot. & art. 14. corp. & I. Cor. xlii. lect. 4.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod gradus prophetiæ non possint distingui secundum visionem imaginariam. Gradus enim alicujus rei non attenditur secundum id quod est propter aliud, sed secundum id quod est propter se. In prophetia autem propter se queritur visio intellectualis, propter aliud autem visio imaginaria, ut supra dictum est (art. præc. ad 2.) Ergo videtur quod gradus prophetiæ non distinguantur secundum imaginariam visionem, sed solum secundum intellectualem.

2. Præterea. Unius Prophetæ videtur esse unus gradus prophetiæ. Sed uni Prophetæ fit revelatio secundum diversas imaginarias visiones. Ergo diversitas imaginariæ visionis non diversificat gradus prophetiæ.

3. Præterea. Secundum Glossam (Casiod. sup. prolog. Hieron. in Plal.) in principio Pfalterii, prophetia consistit in dictis, & factis, somnio, & visione. Non ergo debent prophetiæ gradus magis distingui secundum imaginariam visionem, ad quam pertinet visio, & somnium, quam secundum dicta, & facta.

Sed contra est quod medium diversificat gradus cognitionis; sicut scientia propter quid est altior, eo quod est per nobilior medium quam scientia quia est, vel etiam quam opinio. Sed visio imaginaria in cognitione prophetica est sicut quoddam medium. Ergo gradus prophetiæ distingui debent secundum imaginariam visionem.

Respondendo dicendum, quod, sicut dictum est (quæst. præc. art. 2.) prophetia in qua per lumen intelligibile revelatur aliqua veritas supernaturalis per imaginariam visionem, medium gradum tenet inter illam prophetiam in qua revelatur supernaturalis veritas absque imaginaria visione, & illam in qua per lumen intelligibile absque imaginaria visione dirigitur homo ad ea cognoscenda, vel agenda quæ

pertinent ad humanam conversationem. Magis autem est proprium prophetiæ cognitio quam operatio: & ideo infimus gradus prophetiæ est cum aliquis ex interiori instinctu movetur ad aliqua exteriora facienda; sicut de Sampson dicitur Judicum xv. 14. quod irruit Spiritus Domini in eum: & sicut solent ad ardorem ignis ligna consensui; ita & vincula, quibus ligatus erat, dissipata sunt, & soluta. Secundus autem gradus prophetiæ est cum aliquis ex interiori lumine illustratur ad cognoscendum aliqua, quæ tamen non excedunt limites naturalis cognitionis; sicut dicitur de Salomone III. Reg. iv. 32. quod locutus est parabolas, & disputavit super lignis à cedro quæ est in Libano: & disputavit ad hyssopum quæ egreditur de pariete, & disseruit de jumentis, & volucribus, & reptilibus, & piscibus; & hoc totum fuit ex divina inspiratione, nam præmititur: *Dedit Deus sapientiam Salomoni, & prudentiam multam nimis.*

Hi tamen duo gradus sunt infra prophetiam proprie dictam, quia non attingunt ad supernaturalem veritatem. Illa autem prophetia in qua manifestatur supernaturalis veritas per imaginariam visionem, diversificatur primo secundum differentiam somni, quod fit in dormiendo, & visionis, quæ fit in vigilando, quæ pertinet ad altiorum gradum prophetiæ: quia major vis prophetici luminis esse videtur quæ aliquem occupatum circa sensibilia in vigilando abstrahit ad supernaturalia, quam illa quæ animam hominis abstractam à sensibilibus invenit in dormiendo.

Secundo autem diversificantur gradus prophetiæ quantum ad expressionem signorum imaginabilium, quibus veritas intelligibilis exprimitur. Et quia signa maxime expressa intelligibilis veritatis sunt verba, ideo altior gradus prophetiæ videtur, quando Propheta audit verba exprimentia intelligibilem veritatem sive in vigilando, sive in dormiendo, quam quando videt aliquas res significativas veritatis, sicut septem spice plene significant septem annos ubertatis. (Gen. xli.) In quibus etiam signis tanto videtur prophetia esse altior, quanto signa sunt magis expressa; sicut quando Hieremias vidit incendium civitatis sub similitudine ollæ succensæ, sicut dicitur Hierem. 17.

Tertio autem ostenditur altior esse gradus prophetiæ, quando Propheta non solum videt signa verborum, vel factorum, sed etiam videt vel in vigilando, vel in dormiendo aliquid sibi colloquentem, aut aliquid demonstrantem: quia per hoc ostenditur quod mens Prophetæ magis appropinquat ad causam revelantem.

Quarto autem potest attendi altitudo gradus prophetiæ ex conditione ejus qui vi-

detur. Nam alior gradus prophetiæ est, si ille qui loquitur, vel demonstrat, videatur in vigilando; vel in dormiendo in specie Angelî, quam si videatur in specie hominis: & adhuc alior, si videatur in dormiendo; vel in vigilando in specie Dei, secundum illud *Isaia vi. 1. Vidi Dominum sedentem.*

Super omnes autem hos gradus est tertium genus prophetiæ, in quo intelligibilis veritas, & supernaturalis absque imaginaria visione ostenditur; quæ tamen excedit rationem prophetiæ proprie dictæ, ut dictum est (art. præc. ad 3.) Et ideo consequens est quod gradus prophetiæ proprie dictæ distinguantur secundum imaginariam visionem.

Ad primum ergo dicendum, quod discretio luminis intelligibilis non potest à nobis cognosci, nisi secundum quod iudicatur per aliqua signa imaginaria, vel sensibilia. Et ideo ex diversitate imaginatum penditur diversitas intellectualis luminis.

Ad secundum dicendum, quod, sicut supra dictum est (quæst. clxxi. art. 2.) prophetia non est per modum habitus immanentis, sed magis per modum passionis transeuntis. Unde non est inconvenientis quod uni & eidem Propheta fiat revelatio prophetica diversis vicibus secundum diversos gradus.

Ad tertium dicendum, quod dicta, & facta de quibus ibi fit mentio, non pertinent ad revelationem prophetiæ, sed ad denuntiationem; quæ fit secundum dispositionem eorum quibus denuntiat id quod Propheta revelatum est: & hoc fit quandoque per dicta, quandoque per facta. Denuntiatio autem, & operatio miraculorum consequenter se habent ad prophetiam, ut supra dictum est (quæst. clxxi. art. 1.)

ARTICULUS IV. 83r

Utrum Moyses fuerit excellentior omnibus Prophetis.

Ver. quæst. xii. art. 9. ad 2. & art. 4. & *Isaia vi.*

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod Moyses non fuerit excellentior omnibus Prophetis. Dicit enim Glossa in principio Psal. quod *David dicitur Prophetia per excellentiam.* Non ergo Moyses fuit excellentissimus omnium.

2. Præterea. Majora miracula facta sunt per Josue, qui fecit stare Solem; & Lunam, ut habetur Josue x. & per Isaïam, qui fecit retrocedere Solem, ut habetur *Isaia xxxviii.* quam per Moysen, qui divisit mare rubrum: similiter etiam per Heliam, de quo dicitur

Eccl. xlviii. 4. Quis poterit tibi similiter gloriarî, qui sustulisti mortuum ab inferis? Non ergo Moyses fuit excellentissimus Prophetarum.

3. Præterea. *Matth. xi. 11.* dicitur: quod *inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptistâ.* Non ergo Moyses fuit excellentior omnibus Prophetis.

Sed contra est quod dicitur Deuteron. ult. 10. *Non surrexit Propheta ultra in Israel, sicut Moyses.*

Respondeo dicendum, quod licet quantum ad aliquid aliquis alius Prophetarum fuerit major Moysæ, simpliciter tamen Moyses fuit omnibus aliis major.

In prophetia enim, sicut ex didis patet (art. præc. & art. 1. quæst. clxxi.) consideratur & cognitio tam secundum visionem intellectualem, quam secundum visionem imaginariam, & denuntiatio, & confirmatio per miracula. Moyses ergo fuit aliis excellentior. Primo quidem quantum ad visionem intellectualem, eo quod vidit ipsam Dei essentiam, sicut Paulus in rapu, sicut Augustinus dicit XII. super Gen. ad lit. (cap. xxvii.) Unde dicitur Num. xii. 8. *quod palam, non per enigmata Deum vidit.* Secundo quantum ad imaginariam visionem, quam quasi ad nutum habebat, non solum audiens verba, sed etiam videns loquentem etiam in specie Dei, non solum in dormiendo, sed etiam in vigilando. Unde dicitur Exod. xxxiii. 11. 8. *quod loquebatur ei Dominus facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum.* Tertio quantum ad denuntiationem: quia loquebatur toti populo fidelium ex persona Dei, quasi de novo legem proponens; alii vero Prophetæ loquebantur ad populum in persona Dei, quasi inducentes ad observantiam legis Moysi, secundum illud Malachiæ iv. 4. *Mementate legis Moysi servi mei.* Quarto quantum ad operationem miraculorum, quæ fecit toti populo in fidelium. Unde dicitur Deuter. ult. 10. *Non surrexit ultra Propheta in Israel, sicut Moyses, quem nosse Dominus facie ad faciem in omnibus signis, atque portentis, quæ misit per eum ut faceret in terra Ægypti Pharaoni, & omnibus servis ejus, universaque terra illius.*

Ad primum ergo dicendum, quod prophetia David ex propinquo attingit visionem Moysi quantum ad visionem intellectualem, quia uterque accepit revelationem intelligibilem, & supernaturalis veritatis absque imaginaria visione; visio tamen Moysi fuit excellentior quantum ad cognitionem Divinitatis; sed David plenius cognovit, & expressit mysteria incarnationis Christi.

Ad secundum dicendum, quod illa signa illorum Prophetarum fuerunt majora secundum substantiam facti, sed tamen miracula Moy-

Moysi fuerunt majora secundum modum faciendi, quia sunt facta toti populo.

Ad tertium dicendum, quod Joannes pertinet ad novum Testamentum; cujus ministerii præferunt etiam ipsi Moysi, quasi magis revelare speculantes, ut habetur II. ad Corinth. 111.

ARTICULUS V. 83s

Utrum aliquis gradus prophetiæ sit etiam in beatis.

Sup. quæst. clxxiii. art. 1. cor. & III. P. quæst. vii. art. 8. corp. & I. Corinth. xiii. ult. 3.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod aliquis gradus prophetiæ est etiam in beatis. Moyses enim, ut dictum est (art. præc.) vidit divinam essentiam; qui tamen Propheta dicitur. Ergo pari ratione beati possunt dici Prophetæ.

2. Præterea. Prophetia est divina revelatio. Sed divinæ revelationes fiunt etiam Angelis beatis. Ergo etiam Angeli beati possunt dici Prophetæ.

3. Præterea. Christus ab instanti conceptionis fuit comprehensor; & tamen ipse Prophetam se nominat *Matth. xiii. 57.* ubi dicit: *Non est Propheta sine honore, nisi in patria sua.* Ergo etiam comprehensores, & beati possunt dici Prophetæ.

4. Præterea. De Samuele dicitur *Eccl. xlv. 23. Exaltavit vocem ejus de terra in prophetia delere impietatem gentis.* Ergo eadem ratione alii Sancti post mortem possunt Prophetæ dici.

Sed contra est quod II. Pet. 1. sermo propheticus comparatur lucernæ lucenti in caliginoso loco. Sed in beatis nulla est caligo. Ergo non possunt dici Prophetæ.

Respondeo dicendum, quod prophetia importat visionem quamdam alicujus supernaturalis veritatis, ut procul existentis. Quod quidem contingit esse dupliciter. Uno modo ex parte ipsius cognitionis, quia videlicet veritas supernaturalis non cognoscitur in seipso, sed in aliquibus suis effectibus: & adhuc erit magis procul, si hoc fit per figuras corporalium rerum quam per intelligibiles effectus: & talis maxime est visio prophetica, quæ fit per figuras, & similitudines corporalium rerum.

Alio modo visio est procul ex parte ipsius videntis, qui scilicet non est totaliter in ultimam perfectionem adductus, secundum illud II. ad Corinth. v. 6. *Quantum in corpore sumus, peregrinamur à Domino.* Neutro autem modo beati sunt procul: unde non possunt dici Prophetæ.

S. Thom. Op. Tom. IV.

Ad primum ergo dicendum, quod visio illa Moysi fuit raptim per modum passionis, non autem permanens per modum beatitudinis: unde adhuc erat videns procul: propter hoc non totaliter talis visio amittit rationem prophetiæ.

Ad secundum dicendum, quod Angelis fit revelatio divina, non sicut procul existentibus, sed sicut jam totaliter Deo conjunctis. Unde talis revelatio non habet rationem prophetiæ.

Ad tertium dicendum, quod Christus simul erat comprehensor, & viator. In quantum ergo erat comprehensor, non competit sibi ratio prophetiæ, sed solum in quantum erat viator.

Ad quartum dicendum, quod etiam Samuel nondum pervenerat ad statum beatitudinis. Unde est voluntate Dei ipsa anima Samuelis Sauli eventum belli prænuuntiavit, Deo sibi hoc revelante; pertinet ad rationem prophetiæ. Non autem est eadem ratio de Sanctis qui sunt modo in patria. Nec obstat quod arte dæmonum hoc dicitur factum: quia etiam dæmones animam alicujus Sancti evocare non possunt, neque cogere ad aliquid agendum; potest tamen hoc fieri divina virtute, ut dum dæmon consultitur, ipse Deus per suum nuntium veritatem enuntiat; sicut per Heliam veritatem respondit nuntiis Regis, qui mittebantur ad consulendum Deum Accaron, ut habetur IV. Reg. 1.

Quamvis etiam dici possit, quod non fuerit anima Samuelis; sed demon ex persona ejus loquens; quem Sapiens Samuelem nominat, & ejus prænuuntiationem propheticam, secundum opinionem Saulis, & aditantium, quia ita opinabantur.

ARTICULUS VI. 83s

Utrum gradus prophetiæ varientur secundum temporis processum.

I. P. quæst. lii. art. 5. ad 3. & quæst. xii. art. 14. ad 1.

Ad sextum sic proceditur. Videtur quod gradus prophetiæ varientur secundum temporis processum. Prophetia enim ordinatur ad cognitionem divinum, ut ex didis patet (quæst. præc. art. 2. & 4.) Sed, sicut dicit Gregorius (hom. xvi. in Ezech. aliquant. à med. per successiones temporum crevit divina cognitionis augmentum. Ergo & gradus prophetiæ secundum processum temporis debent distingu.

2. Præterea Revelatio prophetica fit per modum divinæ allocutionis ad hominem. A Prophetis autem ea quæ sunt eis revelata, denuntiantur, & verbo, & scripto: dicitur

Nn enim

enim I. Reg. III. 1. quod (a) ante Samuellem sermo Domini erat pretiosus, id est rarus; qui tamen postea ad multos factus est: similiter etiam non inveniuntur libri Prophetarum esse conscripti ante tempus Isaïæ, cui dictum est: *Sume tibi librum grandem, & scribe in eo sylla hominis*, ut patet Isaïæ. VIII. 1. post quod tempus plures Prophetæ suas prophetias conscripserunt. Ergo videtur quod secundum processum temporum profecerit prophetia gradus.

3. Præterea, Dominus dicit, Matth. XI. 13. *Lex, & Prophetia usque ad Joannem profetaverunt*. Postmodum autem fuit donum prophetiæ in discipulis Christi multo excellentius quam fuerit in antiquis Prophetis, secundum illud ad Ephes. III. 5. *Alis generationibus non est agnitus filius hominum*, scilicet mysterium Christi, sicut nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus, & Prophetis in spiritu. Ergo videtur quod secundum processum temporis creverit prophetia gradus.

Sed contra est quia Moyses fuit excellentissimus Prophetarum, ut dictum est (art. 4. huj. quæst.), qui tamen alios Prophetas præcessit. Ergo gradus prophetiæ non profecit secundum temporis processum.

Respondeo dicendum, quod, sicut dictum est (art. 2. & 4. huj. quæst. & quæst. præc. art. 2. & 4.) prophetia ordinatur ad cognitionem divinæ veritatis; per cuius contemplationem non solum in fide instruitur, sed etiam in nostris operibus gubernatur, secundum illud Psalm. XLII. 3. *Emite lucem tuam, & veritatem tuam: ipsa me deluxerunt*. Fides autem nostra in duobus principaliter consistit. Primo quidem in vera Dei cognitione, secundum illud Hebr. XI. 6. *Accedentem ad Deum oportet credere, quia est*. Secundo in misterio Incarnationis Christi, secundum illud Joan. XIV. 1. *Credidit in Deum, & in me credite*. Si ergo de prophetia loquamur, in quantum ordinatur ad finem Deitatis, sic quidem crevit secundum tres temporum distinctiones; scilicet ante legem, sub lege, & sub gratia. Nam ante legem, Abraham, & alii patres prophetice sunt instructi de his quæ pertinent ad fidem Deitatis. Unde & Prophetæ nominantur, secundum illud Psalm. CIV. 15. *In Prophetis meis nolite malignari*: quod specialiter dicitur propter Abraham, & Isaac. Sub lege autem facta est revelatio prophetica de his quæ pertinent ad fidem Deitatis, excellentius quam ante: quia jam oportebat circa hoc institui non solum speciales personas, aut quasdam familias, sed totum populum. Unde Dominus dicit Moysi Exod. VI. 2. *Ego Dominus, qui apparui Abraham, Isaac, & Jacob, in Deo om-*

nipotentis; & nomen meum Adonai non indicavi eis: quia scilicet præcedentes patres fuerant instructi in fide de omnipotentia unius Dei; sed Moyses postea plenius fuit instructus de simplicitate divinæ essentiae, cum dictum est ei Exodi III. 14. *Ego sum, qui sum*: quod quidem nomen significatur a Judæis per hoc nomen Adonai, propter venerationem illius ineffabilis nominis. Postmodum vero tempore gratiæ ab ipso Filio Dei revelatum est mysterium Trinitatis, secundum illud Matth. ult. 19. *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*.

In singulis tamen statibus prima revelatio excellentior fuit. Prima autem revelatio ante legem facta est Abraham, cujus tempore ceperunt homines à fide unius Dei deviare ad idololatiam declinando; ante autem non erat necessaria talis revelatio omnibus in cultu unius Dei persistentibus. Isaac vero facta est inferior, revelatio quasi fundata super revelationem factam Abraham: unde dictum est ei Gen. xxvi. 24. *Ego sum Deus Abraham patris tui*: & similiter ad Jacob dictum est Gen. xxviii. 12. *Ego sum Deus Abraham patris tui, & Deus Isaac*. Et similiter in statu legis prima revelatio facta Moysi excellentior fuit; supra quam fundatur omnis alia Prophetarum revelatio. Ita etiam in tempore gratiæ super revelationem factam Apostolis de inde Unitatis, & Trinitatis fundatur tota fides Ecclesiæ, secundum illud Matth. XVI. 18. *Super hanc petram, scilicet confessionis tuæ, edificabo Ecclesiam meam*.

Quantum vero ad fidem Incarnationis Christi, manifestum est quod quanto fuerunt Christo propinquiores, sive ante, sive post, ut plurimum plenius de hoc instructi fuerunt; post tamen plenius quam ante, ut Apostolus dicit ad Ephes. III.

Quantum vero ad directionem humanorum actuum, prophetica revelatio diversificata est, non secundum temporis processum, sed secundum conditionem negotiorum: quia, ut dicitur Proverb. XXIX. 18. *cum defecerit prophetia, dissipabitur populus*. Et ideo quolibet tempore instructi sunt homines divinitus de agendis, secundum quod erat expediens ad salutem electorum.

Ad primum ergo dicendum, quod dictum Gregorii intelligendum est de tempore ante Christi incarnationem, quantum ad cognitionem hujus mysterii.

Ad secundum dicendum, quod, sicut Augustinus dicit in XVIII. de civit. Dei (cap. xxvii. à med.) *quemadmodum regni Assyriorum primo tempore exiit Abraham, cui promissiones aperissime fierent; ita in occidentalis Babylonis, id est Romanz urbis, exordio, qua imperante fuerat Christus*

(a) *Vulgata*: Sermo Domini erat pretiosus in diebus illis.

ARTICULUS I. 834

Utrum anima hominis rapiatur ad divinam.

Ver. quæst. XIII. art. I. & II. ad Cor. XII.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod anima hominis non rapiatur ad divinam. Definitur enim à quibusdam raptus, ab eo quod est secundum naturam, in id quod est supra naturam, vi superioris nature elevatio. Est autem secundum naturam hominis ut ad divinam elevetur: dicit enim Augustinus in princ. Confess. *Fecisti nos Domine ad te; & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te*. Non ergo hominis anima rapiatur ad divinam.

2. Præterea, Dionysius dicit VIII. cap. de divin. Nom. (d. lect. 4. & cap. IX. ad fin. lect. 4.) quod iustitia Dei in hoc attenditur quod omnibus rebus distribuit secundum suum modum, & dignitatem. Sed quod aliquis elevetur supra id quod est secundum naturam, non pertinet ad modum hominis, vel dignitatem. Ergo videtur quod non rapiatur mens hominis à Deo in divina.

3. Præterea, Raptus quandam violentiam importat. Sed Deus non regit nos per violentiam, & coacte, ut Damascenus dicit (Lib. II. orth. Fid. cap. xxx. cit. princ.). Non ergo mens hominis rapiatur ad divinam.

Sed contra est quod II. ad Corinth. XII. 2. dicit Apostolus: *Scio hominem in Christo raptum usque ad tertium celum*: ubi dicit Glossa (ordin. Petri Lombardi), *raptum, id est contra naturam elevatum*.

Respondeo dicendum, quod raptus violentiam quandam importat, ut dictum est (in arg. 3.) *Violentum autem dicitur cuius principium est extra, nil conferente eo quod vim patitur*, ut dicitur in III. Ethic. (cap. I. à princ.) *Confert autem unumquodque ad id in quod tendit secundum propriam inclinationem vel voluntariam, vel naturalem*. Et ideo oportet quod ille qui rapiatur ab aliquo exteriori, rapiatur in aliquid quod est diversum ab eo in quod ejus inclinatio tendit. Quæ quidem diversitas attenditur dupliciter: uno quidem modo quantum ad finem inclinationis; puta si lapis, qui naturaliter inclinatur ad hoc quod feratur deorsum, projiciatur sursum: alio modo quantum ad modum tendendi: puta si lapis velocius projiciatur deorsum quam sit motus ejus naturalis.

Sic igitur & anima hominis dupliciter dicitur rapti in id quod est præter naturam: uno modo quantum ad terminum raptus; puta quando rapiatur ad pœnas, secundum illud Psal. XLIX. 22. *Ne quando rapiat, & non sit qui eripiat*: alio modo quantum ad modum homini connaturalem, qui est ut per sensibilia intelli-

Nn 2 gat

venturus, in quo impleverunt illa promissa oracula Prophetarum: non solum loquutum, verum etiam scriptum in tantis rei futuræ testimoniis solvebantur, scilicet promissiones Abraham factæ. Cum enim Prophetæ nunquam fere defuissent populo Israel, ex quo ibi Reges esse ceperunt, in usum tantummodo eorum fuere, non gentium. Quando autem ea scriptura prophetica manifestius condebat quæ gentibus quandoque prædesset, tunc oportebat incipere quando condebat hæc civitas, scilicet Romana, que gentibus imperaret. Ideo autem maxime tempore Regum oportuit Prophetas in illo populo abundare, quia tunc populus non opprimebatur ab alienigenis, sed proprium Regem habebat: & ideo oportebat per Prophetas eum instrui de agendis, quasi libertatem haberent.

Ad tertium dicendum, quod Prophetæ prænuntiantes Christi adventus, non potuerunt durare nisi usque ad Joannem, qui præsentialiter Christum digito demonstravit: & tamen, ut Hieronymus ibidem dicit, non hoc dicitur, ut post Joannem excludat Prophetas. Legimus enim in Actibus Apostolorum, & Agabus prophetasse, & quatuor virgines filias Philippi. Joannes etiam librum propheticum conscripsit de fine Ecclesiæ: & singulis temporibus non defuerunt aliqui prophetiæ spiritum habentes, non quidem ad novam doctrinam fidei deprimendam, sed ad humanorum actuum directionem, sicut Augustinus refert V. de civ. Dei (cap. xxvi. non procul à princ.) quod Theodotus Augustus ad Joannem in Ægypti eremo constitutum, quem prophetandi spiritu præditum sana crebescente didicerat, misit, & ab eo nuntium victoriæ certissimum accepit.

QUÆSTIO CLXXXV.

De rapto,

in sex articulos divisa.

Deinde considerandum est de rapto: & circa hoc queruntur sex.

Primo, utrum anima hominis rapiatur ad divinam.

Secundo, utrum raptus pertineat ad vim cognoscitivam, vel appetitivam.

Tertio, utrum Paulus in rapto viderit Dei essentiam.

Quarto, utrum fuerit alienatus à sensibus.

Quinto, utrum fuerit totaliter anima à corpore separata in statu illo.

Sexto, quid circa hoc sciverit, & quid ignoraverit.

gat veritatem. Et ideo quando abstrahitur à sensibilibus apprehensione, dicitur rapti, etiam si elevetur ad ea ad quæ naturaliter ordinatur; dum tamen hoc non fiat ex propria intentione; sicut accidit in somno, qui est secundum naturam, unde non potest proprie raptus dici.

Hujusmodi autem abstractio, ad quæcumque fiat, potest esse implicita causa contingere. Uno modo ex causa corporali; sicut accidit in his qui propter aliquam infirmitatem alienationem patiuntur: secundo modo ex virtute dæmonum; sicut patet in arreptitiis: tertio modo ex virtute divina; & sic loquimur nunc de raptu, prout scilicet aliquis spiritu divino elevatur ad aliqua supernaturalia cum abstractione à sensibus, secundum illud Ezech. vii. 11. 3. Spiritus elevavit me inter cælum, & terram, & adduxit me in Hierusalem in visione Dei.

Sciendum tamen, quod rapti quandoque dicitur aliquis non solum propter alienationem à sensibus, sed etiam propter alienationem ab his quibus intendebat; sicut cum aliquis patitur evagationem mentis præter propositum. Sed hoc non ita proprie dicitur.

Ad primum ergo dicendum, quod naturale est homini ut in divina tendat per sensibilibus apprehensionem, secundum illud Rom. 1. 20. Invisibilia Dei per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Sed iste modus, quod aliquis elevetur ad divina cum abstractione à sensibus, non est homini naturalis.

Ad secundum dicendum, quod ad modum, & dignitatem hominis pertinet quod ad divina elevetur, ex hoc ipso quod homo factus est ad imaginem Dei. Et quia bonum divinum in infinitum excedit humanam facultatem, indiget homo ut supernaturaliter ad illud bonum capessendum adjuvetur: quod fit per quoddamque beneficium gratiæ. Unde quod sic elevetur mens à Deo per raptum, non est contra naturam, sed supra facultatem naturæ.

Ad tertium dicendum, quod verbum Damasceni est intelligendum quantum ad ea quæ sunt per hominem facienda; quantum vero ad ea quæ excedunt liberi arbitrii facultatem, necesse est quod homo quadam fortiori operatione elevetur: quæ quidem quantum ad aliquid potest dici coactio, si scilicet attendatur modus operationis, non autem si attendatur terminus operationis, in quem natura hominis, & ejus intentio ordinatur.

ARTICULUS II. 835

Utrum raptus magis pertineat ad vim cognoscitivam quam ad vim appetitivam.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod raptus magis pertineat ad vim appetitivam quam ad vim cognoscitivam. Dicit enim Dionysius iv. cap. de div. Nom. (part. 1. lect. 10.) *Est autem extasis faciens divinus amor. Sed amor pertinet ad vim appetitivam. Ergo & extasis, sive raptus.*

2. Præterea. Gregorius dicit in II. Dialog. (cap. 111. circ. med.) quod ille qui porcos pavit, *vagatione mentis, & immunditie sub semetipso cecidit: Petrus vero quem Angelus solvit, ejusque mentem in extasi raptus, non extra se quidem, sed supra semetipsum fuit. Sed ille filius prodigus per effectum in inferiora dilapsus est. Ergo etiam illi qui rapiuntur in superiora, per affectum hoc patiuntur.*

3. Præterea. Super illud Psalm. xxx. *In te Domine speravi, non confundar in æternum*, dicit Glossa (interl. Aug.) in expositione tituli, *Extasis græce, latine dicitur excessus mentis: qui sit duobus modis, vel pavor terrenorum, vel mente rapta ad superna, & inferiorum oblitia: "Sed pavor terrenorum ad affectum pertinet. Ergo etiam raptus mentis ad superna, qui ex opposito ponitur, pertinet ad affectum.*

Sed contra est quod super illud Psalm. cxv. *Ego dixi in excessu meo, Omnis homo mendax*, dicit Glossa (ord. Aug.) *Dicitur hic extasis, cum mens non pavor alienatur, sed aliqua inspiratione revelationis sursum assumitur. Sed revelatio pertinet ad vim intellectivam. Ergo & extasis, sive raptus.*

Respondedo dicendum, quod de raptu dupliciter loqui possumus. Uno modo quantum ad id in quod aliquis raptus: & sic proprie loquendo, raptus non potest pertinere ad vim appetitivam, sed solum ad cognoscitivam. Dicitur enim (art. præc.) quod raptus est præter propriam inclinationem ejus quod raptus: ipse autem motus appetitivæ virtutis est quædam inclinatio ad bonum appetibile. Unde, proprie loquendo, ex hoc quod homo appetit aliquid, non raptus, sed per se movetur.

Allo modo potest considerari raptus quantum ad suam causam: & sic potest habere causam ex parte appetitivæ virtutis. Ex hoc enim ipso quod appetitus ad aliquid vehementer afficitur, potest contingere quod ex violentia affectus homo ab omnibus aliis alienetur. Habet etiam

etiam affectum in appetitiva virtute, cum scilicet aliquis delectatur in his ad quæ rapitur. Unde & Apostolus dicit, se raptum non solum ad tertium cælum, quod pertinet ad contemplationem intellectus, sed etiam in paradisum, quod pertinet ad affectum.

Ad primum ergo dicendum, quod raptus addit simpliciter supra extasim. Nam extasis importat simpliciter excessum à seipso, secundum quem scilicet aliquis extra suam ordinationem ponitur; sed raptus super hoc addit violentiam quamdam. Potest igitur extasis ad vim appetitivam pertinere, puta cum alicujus appetitus tendit in ea quæ extra ipsum sunt: & secundum hoc Dionysius dicit, quod *divinus amor facit extasim, in quantum scilicet facit appetitum hominis tendere in res amaras: unde postea subdit, quod etiam ipse Deus, qui est omnium causa, per abundantiam amatoria bonitatis extra seipsum fit per providentiam ad omnia existentia. Quamvis etiam si expresse hoc diceretur de raptu, non designaretur, nisi quod amor esset causa raptus.*

Ad secundum dicendum, quod in homine est duplex appetitus; scilicet intellectivus, qui dicitur voluntas; & sensitivus, qui dicitur sensualitas. Est autem proprium homini ut appetitus inferior subdatur appetitui superiori, & superior moveat inferiorem. Dupliciter ergo homo secundum appetitum potest fieri extra seipsum. Uno modo quando appetitus intellectivus totaliter in divina tendit, prætermittens his ad quæ inclinat appetitus sensitivus: & sic Dionysius dicit in iv. de div. Nom. (loc. cit. in arg.) quod *Paulus ex virtute divini amoris extasim faciente dicit: Viro ego, jam non ego, vivit verò in me Christus.* Alio modo quando prætermisso appetitu superiori, homo totaliter fertur in ea quæ pertinent ad appetitum inferiorem; & sic ille qui porcos pavit, sub semetipso cecidit: & iste excessus, vel extasis plus appropinquat ad rationem raptus quam primus, quia scilicet appetitus superior est magis homini proprius. Unde quando homo ex violentia appetitus inferioris abstrahitur à motu appetitus superioris, magis abstrahitur ab eo quod est sibi proprium. Quia tamen non est sibi violentia, eo quod voluntas potest resistere passio, deficit à vera ratione raptus; nisi forte tamen vehementer passio sic quod ulum rationis totaliter tollat, sicut contingit in his qui propter vehementiam iræ, vel amoris insaniant. Considerandum tamen, quod uterque excessus secundum appetitum exilientem potest causare excessum cognoscitivæ virtutis: vel quia mens ad quædam intelligibilia rapiatur, alienata à sensibus; vel quia rapiatur ad aliquam imaginariam visionem, seu phantasticam apparitionem.

Ad tertium dicendum, quod sicut amor

est motus appetitus respectu boni, ita timor est motus appetitus respectu mali. Unde eadem ratione ex utroque potest causari excessus mentis; præsertim cum timor ex amore causetur, sicut Augustinus dicit XIV. de civ. Dei (cap. vii. à med. & cap. ix.)

ARTICULUS III. 836

Utrum Paulus in raptu viderit Dei essentiam.

Ver. quæst. xlii. art. 2. & II. Cor. xli. lect. 1.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod Paulus in raptu non viderit Dei essentiam. Sicut enim de Paulo legitur, quod est raptus usque ad tertium cælum; ita & de Petro legitur Act. x. quod *cecidit super eum mentis excessus.* Sed Petrus in suo excessu non vidit Dei essentiam, sed quamdam imaginariam visionem. Ergo videtur quod nec Paulus Dei essentiam viderit.

2. Præterea. Visio Dei facit hominem beatum. Sed Paulus in illo raptu non fuit beatus: alioquin numquam ad vitam hujus miseriam rediisset; sed corpus ejus fuisset per redundantiam ab anima glorificatum, sicut erit in Sandis post resurrectionem: quod patet esse falsum. Ergo Paulus in raptu non vidit Dei essentiam.

3. Præterea. Fides, & spes esse non possunt simul cum visione divinæ essentia, ut habetur I. ad Corinth. xli. Sed Paulus in statu illo habuit fidem, & spem. Ergo non vidit Dei essentiam.

4. Præterea. Sicut Augustinus dicit XII. super Gen. ad lit. (cap. vi. & vii.) *secundum visionem imaginariam quædam similitudines corporum videntur.* Sed Paulus in raptu dicitur quædam similitudines vidisse, puta tertii cæli, & paradisi, ut habetur II. ad Cor. xli. Ergo videtur esse raptus ad imaginariam visionem magis quam ad visionem divinæ essentia.

Sed contra est quod Augustinus determinat in Lib. de videndo Deum ad Paulinam (epist. cxlvii. al. cxli. cap. xlii.) quod *ipsa Dei substantia à quibusdam videri potuit in hac vita positus, sicut à Moyse, & Paulo, qui raptus audivit ineffabilia verba, quæ non licet homini loqui.*

Respondedo dicendum, quod quidam dixerunt, Paulum in raptu non vidisse ipsam Dei essentiam, sed quamdam resurgentiam claritatis ipsius. Sed contrarium manifeste Augustinus determinat, non solum in Libro de videndo Deum, (loc. cit.) sed etiam XII. super Genes. ad lit. (cap. xxviii.) & ha-

betur in Glossa (ordin. sup. illud, *Usque ad tertium celum*) II. ad Corinth. XI. Et hoc etiam ipsa verba Apostoli designant: dicit enim, *se audisse ineffabilia verba, quæ non licet homini loqui.*

Huiusmodi autem videntur ea quæ pertinent ad visionem beatorum, quæ excedit statum viæ, secundum illud Iſa. LXIV. 4. *Oculus non vidit, Deus, absque te, quæ preparasti diligentibus te.* Et ideo convenientius dicitur, quod Deum per essentiam vidit.

Ad secundum dicendum, quod mens humana divinitus rapitur ad contemplandam veritatem divinam tripliciter. Uno modo ut contempletur eam per similitudines quædam imaginarias: & talis fuit excessus mentis qui cecidit supra Petrum. Alio modo ut contempletur veritatem divinam per intelligibiles effectus; sicut fuit excessus David dicentis (Psal. cxv. 2.) *Ego dixi in excessu meo: Omnis homo mensuratur.* Tertio modo ut contempletur eam in sua essentia; & talis fuit raptus Pauli, & etiam Moyses: & satis congruenter, nam sicut Moyses fuit primus doctor Iudeorum, ita Paulus fuit primus doctor Gentium.

Ad tertium dicendum, quod divina essentia videri ab intellectu creato non potest nisi per lumen gloriæ, de quo dicitur in Psalm. xxxv. 10. *In lumine tuo videbimus lumen.* Quod tamen dupliciter participari potest. Uno modo per modum formæ immanentis: & sic beatos facit Sanctos in patria. Alio modo per modum cuiusdam passionis transeuntis, sicut dictum est (quæst. clxxi. art. 2.) de lumine prophetiæ: & hoc modo lumen illud fuit in Paulo, quando raptus fuit. Et ideo ex tali visione non fuit simpliciter beatus ut fieret redundantia ad corpus, sed solum secundum quid. Et ideo talis raptus aliquo modo ad prophetiam pertinet.

Ad tertium dicendum, quod quia Paulus in raptu non fuit beatus habitualiter, sed solum habuit actum beatorum, consequens est ut simul tunc in eo non fuerit actus fidei; fuit tamen simul tunc in eo fidei habitus.

Ad quartum dicendum, quod nomine tertii celi potest uno modo intelligi aliquod corporeum, & sic tertium celum dicitur celum empyreum; quod dicitur tertium respectu celi aerei, & celi siderei, vel potius respectu celi siderei, & respectu celi aquei, sive chrystallini. Et dicitur raptus ad tertium celum, non quia raptus sit ad videndum similitudinem alicuius rei corporeæ, sed propter hoc quod locus ille est contemplationis beatorum. Unde Glossa (cit. in princ. corp.)

(a) Ita communiter. Nicolajus videndus est.

dicit II. ad Corinth. XI. quod *celum tertium est spirituale celum, ubi Angeli, & sancta anima fruuntur Dei contemplatione*; ad quod cum dicit se raptum, signat quod Deus ostendit ei vitam, in qua videndus est in æternum. Alio modo per tertium celum potest intelligi aliqua visio supermundana: quæ potest dici tertium celum triplici ratione. Uno modo secundum ordinem potentiarum cognoscibilium; ut primum celum dicatur visio supermundana corporalis, quæ sit per sensum, sicut visa est manus scribentis in pariete, Daniel. v. secundum autem celum sit visio imaginaria; puta quam vidit Iſaias, & Joannes in Apocalypsi; tertium vero celum dicitur visio intellectualis, ut Augustinus exponit XII. super Genes. ad lit. (cap. xxviii.) Secundo modo potest dici tertium celum secundum ordinem cognoscibilium; ut primum celum dicatur cognitio cælestium corporum; secundum cognitio cælestium spirituum; tertium cognitio ipsius Dei. Tertio modo potest dici tertium celum contemplatio Dei secundum gradus cognitionis qua Deus videtur: quorum primum pertinet ad Angelos in summe hierarchiæ; secundus ad Angelos mediæ; tertius ad Angelos supremæ, ut dicit Glossa (cit. in princ. corp.) II. ad Corinth. XI. & quia visio Dei non potest esse sine delectatione, propterea non solum se dicit raptum ad tertium celum ratione contemplationis, sed etiam in paradisi ratione delectationis consequentis.

ARTICULUS IV. 837

Utrum Paulus in raptu fuerit alienatus à sensibus.

I. P. quæst. XII. art. 11. cor. & ver. quæst. X. art. 11. cor. & quæst. XIII. art. 3. cor. & ad 4. & art. 4. cor. & quod. 1. art. 1. cor. & II. Cor. XII. lect. 1.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod Paulus in raptu non fuerit alienatus à sensibus. Dicit enim Augustinus XII. super Genes. ad lit. (cap. xxviii. circ. med.) *Cur non credamus quod tanto Apostolo doctiori gentium raptus usque ad istam excellentissimam visionem voluerit Deus demonstrare vitam, in qua post hanc vitam (a) vivendum est in æternum?* Sed in illa vita futura Sancti post resurrectionem videbunt Dei essentiam absque hoc quod fiat abstractio à sensibus corporis. Ergo nec in Paulo fuit huiusmodi abstractio facta.

2. Præterea. Christus vere viator fuit, & continue visione divinæ essentiæ fruebatur; nec

Ergo nec fuit necessarium quod in Paulo fieret abstractio à sensibus, ad hoc quod essentiam Dei videret.

3. Præterea. Paulus, postquam Deum per essentiam viderat, memor fuit illorum quæ in illa visione conspexerat: unde dicebat II. ad Cor. xii. 4. *Audivi arcana verba quæ non licet homini loqui.* Sed memoria ad partem sensitivam pertinet, ut nota per Philosophum in Lib. de memoria & reminiscencia (cap. 1. circ. med.) Ergo videtur quod etiam Paulus videndo Dei essentiam non fuerit alienatus à sensibus.

Sed contra est quod Augustinus dicit XII. super Genes. ad lit. (cap. xxviii. in fin.) *Nisi ab hac vita quisque quodammodo moriatur, sine omnino exitu de corpore, sine averſus, & alienatus à carnalibus sensibus, in illam non subvertitur visionem.*

Respondendo dicendum, quod divina essentia non potest ab homine videri per aliam vim cognoscitivam quam per intellectum. Intellectus autem humanus non convertitur ad intelligibilia nisi mediante phantasmatis, quæ per species intelligibiles à sensibus accipit, & in quibus considerans de sensibilibus iudicat, & ea disponit. Et ideo in omni operatione qua intellectus noster abstrahitur à sensibus, necesse est quod abstrahatur à sensibus. Intellectus autem hominis in statu viæ necesse est quod à phantasmatis abstrahatur, si videat Dei essentiam. Non enim per aliquod phantasma potest Dei essentia videri, quinimmo nec per aliquam speciem intelligibilem creatam, quia essentia Dei in infinitum excedit non solum omnia corpora, quorum sunt phantasmata, sed etiam omnem intelligibilem creaturam. Oportet autem, cum intellectus hominis elevatur ad altissimam Dei essentiam visionem, ut tota mentis intentio illic advocetur, ita scilicet quod nihil intelligat aliud ex phantasmatis, sed totaliter feratur in Deum. Unde impossibile est quod homo in statu viæ videat Deum per essentiam sine abstractione à sensibus.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut dictum est (art. præc. arg. 2.) post resurrectionem in beatis Dei essentiam videntibus fiet redundantia ab intellectu ad inferiores vires, & usque ad corpus: unde secundum ipsam regulam divinæ visionis anima intendet phantasmatis, & sensibilibus. Talis autem redundantia non fit in his qui rapiuntur, sicut dicitur est (art. præc. ad 2.) Et ideo non est similis ratio.

Ad secundum dicendum, quod intellectus animæ Christi erat glorificatus per habituale lumen gloriæ, quo divinam essentiam videbat multo amplius quam aliquis Angelus, vel homo. Erat autem viator propter corporis

passibilitatem; secundum quam paulo minus ab Angelis minorabatur, ut dicitur ad Hebræos XI. dispensative, & non propter aliquem defectum ex parte intellectus. Unde non est similis ratio de eo, & de aliis viatoribus.

Ad tertium dicendum, quod Paulus, postquam cessavit videre Dei essentiam, memor fuit illorum quæ in illa visione cognoverat per aliquas species intelligibiles habitualiter ex hoc in ejus intellectu relictas; sicut etiam, abeunte sensibili remanent aliquæ impressiones in anima, quas postea conferens ad phantasmata memoratur. Unde nec totam illam cognitionem aut cogitare poterat, aut verbis exprimere.

ARTICULUS V. 838

Utrum anima Pauli in statu illo fuerit totaliter à corpore separata.

Inf. art. 6. & ver. quæst. XII. art. 5. cor. & II. Cor. XII. lect. 1. fin.

AD primum sic proceditur. Videtur quod anima Pauli in statu illo fuerit totaliter à corpore separata. Dicit enim Apostolus II. ad Cor. 5. *Quantum sumus in corpore, peregrinamur à Domino: per filium enim ambulamus, & non per speciem.* Sed Paulus in statu illo non peregrinabatur à Domino, in qua videbat Deum per speciem, ut dictum est (art. 3. huj. quæst.) Ergo non erat in corpore.

2. Præterea. Potentia animæ non potest elevari supra ejus essentiam, in qua radicatur. Sed intellectus, qui est potentia animæ, in raptu fuit à corporalibus abstractus per elevationem ad divinam contemplationem. Ergo multo magis essentia animæ fuit separata à corpore.

3. Præterea. Vires animæ vegetabilis sunt magis materiales quam vires animæ sensitivæ. Sed oportebat intellectum abstrahi à viribus animæ sensitivæ, ut dictum est (art. præc.) ad hoc ut raperetur ad videndam divinam essentiam. Ergo multo magis oportebat quod abstraheretur à viribus animæ vegetabilis, quarum operatione cessante, jam nullo modo remanet anima corpori conjuncta. Ergo videtur quod oportuit in raptu Pauli animam totaliter à corpore esse separatam.

Sed contra est quod Augustinus dicit in epist. ad Paulinam de videndo Deum (xlviii. al. cxli. cap. xlii. ante med.) *Non incredibile est, etiam quibusdam Sanctis nondum ita defunctis, ut sepelenda eorum cadavera remaneret, eis istam excellentiam revelationis fuisse concessam, ut scilicet viderent Deum per essentiam.* Non ergo fuit necessarium ut in raptu Pauli ani-

ma ejus totaliter separaretur à corpore.

Respondeo dicendum, quod, sicut supra dictum est (art. 1. huj. quæst.) in raptu, de quo nunc loquimur, virtute divina elevatur homo ab eo quod est secundum naturam, in id quod est supra naturam: & ideo duo consideranda oportet: primo quidem quid sit homini secundum naturam; secundo quid divina virtute in homine sit sciendum supra naturam.

Ex hoc autem quod anima corpori unitur tamquam naturalis forma ipsius, convenit animæ naturalis habitudo ad hoc quod per conversionem ad phantasmata intelligat: quod quidem ab ea non auferretur divina virtute in raptu, quia non mutatur status ejus, ut dicitur est (art. 3. huj. quæst. ad 3.) Manente autem hoc statu, auferretur ab anima actualis conversio ad phantasmata, & sensibilia, ne impediatur ejus elevatio in id quod excedit omnia phantasmata, ut dictum est (art. præc.) Et ideo in raptu non fuit necessarium quod anima sic separaretur à corpore ut ei non uniretur quasi forma; fuit autem necessarium, intellectum ejus abstrahi à phantasmatibus, & sensibilibus perceptione.

Ad primum ergo dicendum, quod Paulus in raptu illo peregrinabatur à Domino quantum ad statum, quia adhuc erat in statu viatoris; non autem quoad actum, quo videbat Deum per speciem, ut ex prædictis patet (art. 3. huj. quæst. ad 2. & 3.)

Ad secundum dicendum, quod potentia animæ virtute naturali non elevatur super modum convenientem essentiae ejus, virtute tamen divina potest in aliquid altius elevari, sicut corpus per violentiam fortioris virtutis elevatur supra locum convenientem sibi secundum speciem suæ naturæ.

Ad tertium dicendum, quod vires animæ vegetabilis non operantur ex intentione animæ, sicut vires sensitivæ, sed per modum naturæ: & ideo non requiritur ad raptum ab eis abstractio, sicut à potentiis sensitivis, per quarum operationes minueretur intentio animæ circa intellectivam cognitionem.

ARTICULUS VI.

339

Utrum Paulus ignoraverit, an anima ejus fuerit à corpore separata.

Ver. quæst. xlii. art. 5. & II. Cor. xli. l. 1. fin.

Ad sextum sic proceditur. Videtur quod Paulus non ignoraverit, an ejus anima fuerit à corpore separata. Dicit enim ipse II. ad Corinth. xli. 2. Scio hominem in Christo raptum usque ad tertium cælum. Sed homo nominat com-

positum ex anima, & corpore: raptus etiam differt à morte. Videtur ergo quod ipse sciverit, animam non fuisse per mortem à corpore separatam, præsertim quia hoc communiter à Doctores ponitur.

2. Præterea. Ex eisdem Apostoli verbis patet quod ipse scivit quo raptus fuerit, quia in tertium cælum. Sed ex hoc sequitur quod sciverit utrum in corpore fuerit, vel non: quia scivit tertium cælum esse aliquid corporeum, consequens est quod sciverit animam suam non esse à corpore separatam, quia visio rei corporeæ non potest fieri nisi per corpus. Ergo videtur quod non omnino ignoraverit, an anima fuerit à corpore separata.

3. Præterea. Sicut Augustinus dicit XII. super Gen. ad lit. (cap. xxviii.) ipse in raptu vidit illa visione Deum quæ videtur Sancti in patria. Sed Sancti ex hoc ipso quod vident Deum, sciunt an animæ eorum sint à corporibus separate. Ergo & Paulus hoc scivit.

Sed contra est quod dicitur II. ad Cor. xli. 3. Sive in corpore, sive extra corpus nescio, Deus scit.

Respondeo dicendum, quod hujusmodi quæstionis veritatem accipere oportet ex ipsa Apostoli verbis, quibus dicit se aliquid scire, scilicet se raptum esse usque ad tertium cælum, & aliquid nescire, scilicet utrum in corpore, aut extra corpus: quod quidem potest intelligi dupliciter. Uno modo ut hoc quod dicitur, Sive in corpore, sive extra corpus, non referatur ad ipsum esse hominis rapti, quasi ignoraverit an anima ejus esset in corpore, an non; sed ad modum raptus, ut scilicet ignoraverit an corpus ejus fuerit simul raptum cum anima in tertium cælum, vel non, sed solum anima, sicut Ezech. vii. dicitur, quod adductus est in visionibus Dei in Hierusalem. Et hunc intellectum fuisse cujusdam Judæi exprimit Hieronymus in prologo super Daniel. (vers. fin.) ubi dicit: Denique & Apostolum nostrum (scilicet dicebat Judæus) non fuisse ausum affirmare se in corpore raptum, sed dixisse: Sive in corpore, sive extra corpus nescio.

Sed hunc sensum reprobat Augustinus XII. super Gen. ad lit. (cap. 11. l. 11. iv. & xxviii.) per hoc quod Apostolus dicit, scivisse se esse raptum usque in tertium cælum. Sciebat ergo verum esse tertium cælum id in quod raptus fuit, & non similitudinem imaginariam tertii cæli: alioquin si tertium cælum nominavit phantasma tertii cæli, pari ratione dicere potuit, se in corpore raptum, nominans corpus proprii corporis phantasma, quale apparet in somniis. Si autem sciebat esse vere tertium cælum, sciebat ergo aut esse aliquid spirituale, & incorporeum; & sic non poterat corpus ejus illuc rapti: aut esse aliquid corporeum; & sic anima non posset illuc sine

cor-

corpore rapti; nisi separaretur à corpore. Et ideo oportet secundum alium sensum intelligere, ut scilicet Apostolus sciverit quod fuerit raptus secundum animam, & non secundum corpus, nesciverit tamen qualiter se haberet anima ad corpus, utrum scilicet fuerit sine corpore, vel non.

Sed circa hoc diversimode aliqui loquuntur. Quidam enim dicunt, quod Apostolus scivit quod anima sua erat corpori unita ut forma, sed nescivit utrum esset passus alienationem à sensibus, vel etiam utrum esset facta abstractio ab operibus animæ vegetabilis. Sed quod fuerit facta abstractio à sensibus, hoc non potuit ignorare, ex quo scivit se raptum quod autem fuerit facta abstractio ab operibus animæ vegetabilis, non erat tantum aliquid ut de hoc opereretur tam sollicitam fieri mentionem. Unde relinquunt quod nescivit Apostolus, utrum anima ejus fuerit conjuncta corpori ut forma, vel à corpore separata per mortem. Quidam autem hoc concedentes dicunt, quod Apostolus tunc non perpendit quando rapiebatur, quia tota ejus intentio conversa erat in Deum; sed postmodum percepit, considerans ea que viderat. Sed hoc etiam contrariatur verbis Apostoli, qui distinguit in verbis præteritum à futuro: dicit enim in præfati se scire quod fuit raptus ante annos quatuordecim, & se in præfati nescire utrum in corpore fuerit, vel extra corpus.

Et ideo dicendum est, quod & prius, & postea nescivit, utrum ejus anima fuerit à corpore separata. Unde Augustinus dicit XII. super Gen. ad lit. (cap. v.) post longam inquisitionem concludens: Restat ergo forte ut hoc ipsum cum ignorasse intelligamus, utrum quando in tertium cælum raptus est, in corpore fuerit anima, quomodo est anima in corpore, cum corpus vivere dicitur sive vigilantis, sive dormientis, in extasi à sensibus corporis alienati, an omnino de corpore exierit, ut mortuum corpus jaceret.

Ad primum ergo dicendum, quod per synecdochen quando pars hominis homo nominatur; & præcipue anima, que est pars hominis eminentior.

Quamvis etiam possit intelligi, eum quem raptum dicit, non tunc fuisse hominem quando raptus fuit, sed post annos quatuordecim. Unde dicit: Scio hominem, non dicit, scio raptum hominem. Nihil etiam prohiberet, mortem divinitus procuratam raptum dici: & sic Augustinus dicit XII. super Gen. ad lit. (cap. 11. à med.) Dubitante inde Apostolo, quis nostrum inde certus esse audeat? Unde qui super hoc loquuntur, magis conjecturaliter quam per certitudinem loquuntur.

Ad secundum dicendum, quod Apostolus scivit, vel illud cælum esse quid corporeum, vel aliquid incorporeum à se visum in illo

S. Thom. Op. Tom. IV.

cælo; cum hoc potuerit fieri per intellectum ejus, etiam si anima ejus non esset à corpore separata.

Ad tertium dicendum, quod visio Pauli in raptu quantum ad aliquid fuit similis visioni beatorum, scilicet quantum ad id quod videbatur; & quantum ad aliquid dissimilis, scilicet quantum ad modum videndi, quia non ita perfecte vidit, sicut Sancti qui sunt in patria. Unde Augustinus dicit XII. super Gen. ad lit. (cap. xxxvi. à med.) Quamvis Apostolo arrepto à carnis sensibus in tertium cælum hoc defuit ad plenam, perfectamque cognitionem rerum, qua Angelis inest, quod sive in corpore, sive extra corpus esset, nesciebat: hoc utique non deerit receptis corporibus in resurrectione mortuorum, cum corruptibile hoc inducitur in corruptionem.

QUÆSTIO CLXXVI.

De gratia linguarum.

in duos articulos divisa.

Deinde considerandum est de gratis gratiis datis quæ pertinent ad locutionem: & primo de gratia linguarum; secundo de gratia sermonis sapientiae, seu scientiæ.

Circa primum queruntur duo.

Primo, utrum per gratiam linguarum homo adipiscatur scientiam omnium linguarum.

Secundo, de comparatione hujus doni ad gratiam prophetiæ.

ARTICULUS I.

840

Utrum illi qui consequantur donum linguarum loquebantur omnibus linguis.

I. Corinth. xiv. l. 1. & l. 4.

à princ.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod illi qui consequantur donum linguarum, non loquebantur omnibus linguis. Illud enim quod divina virtute aliquibus conceditur, optimum est in suo genere; sicut Dominus aquam convertit in vinum bonum, sicut dicitur Joann. 11. Sed illi qui habuerunt donum linguarum, melius loquebantur in propria lingua: dicit enim Glossa ad Hebr. 1. (ord. sup. argumentum in eam epistola) Non esse mirandum, quod epistola ad Hebr.

Oo

bregos